

AZS Kielce

Kielecki AZS jest najmłodszym ośrodkiem wojewódzkim sportu akademickiego w Polsce. Powstał równo 50 lat temu – w 1969 roku. Zważywszy na rangę miasta w całym regionie świętokrzyskim, jego historia jest zaskakująco krótka. AZS Kielce niestety nie doczekał się żadnej zwartej publikacji (monografii czy artykułu) przedstawiającej jego historię i rozwój. W tej sytuacji możemy się oprzeć głównie na tekstach zamieszczonych w Internecie oraz na materiałach statystyczno-sprawozdawczych Zarządu Głównego AZS.

Inicjatywa założenia klubu AZS narodziła się w Kielecko-Radomskiej Wyższej Szkole Inżynierskiej, założonej w 1967 r. i przekształconej potem w Politechnikę Świętokrzyską (w 1974 r.). Według informacji zamieszczonych na stronie internetowej KU AZS Politechniki Świętokrzyskiej oraz w wikipedii, miało to miejsce w 1968 roku¹. Jednakże w opublikowanym niedawno artykule jubileuszowym, opartym na dokumentach klubowych i wspomnieniach, podano faktyczną datę założenia klubu - 12 marca 1969 r.².

Tego dnia w sali gimnastycznej przy ul. Karola Szymanowskiego 5 w Kielcach odbyło się inauguracyjne zebranie Klubu Uczelnianego AZS w Wyższej Szkole Inżynierskiej. W „Akademickim Przeglądzie Sportowym” krótką relację z tego wydarzenia zatytułowano: „Jeszcze jeden kwiat do dużego bukietu AZS”. Na zebranie przybyło ponad 70 osób. Przewodnictwo objął zasłużony działacz, wieloletni prezes klubu uczelnianego AZS Uniwersytetu Jagiellońskiego – Adam Massalski, wybrany później na wiceprezesa organizacyjnego Klubu. Na prezesa wybrano inicjatora całego przedsięwzięcia - kierownika studium Wychowania Fizycznego Jerzego Kluźniaka. Rektor uczelni objął patronat nad nowo powstałym klubem i zobowiązał się do daleko idącej pomocy³. Klub przyjął barwy czerwono-czarno-białe.

Podczas zebrania założycielskiego powołano trzy podstawowe sekcje sportowe – siatkówki, koszykówki i pływacką. Tą ostatnią przez wiele lat prowadziła rekordzistka i wielokrotna reprezentantka Polski, a także medalistka Uniwersjady i Akademickich Mistrzostw Świata Alicja Klemińska-Kozłowska. W roku 1969 do Klubu Uczelnianego WSI Kielce należało 141 członków, co stanowiło 15 % studentów uczelni. W kolejnych latach powstawały nowe sekcje: żeglarska, narciarska, pływacka, piłki ręcznej, tenisa ziemnego i karate⁴.

W roku 1969 w Kielcach powstała Wyższa Szkoła Nauczycielska, przekształcona w 1973 r. w Wyższą Szkołę Pedagogiczną (poprzedniczkę obecnego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego).

1 <http://www.azs.kielce.pl/index.php?id=onas> ;

2 https://pl.wikipedia.org/wiki/AZS_Politechniki_%C5%9Awi%C4%99tokrzyska

3 M. Filarski, *AZS Politechniki Świętokrzyskiej ma już 50 lat!*, <https://pasja.azs.pl/azs-politechniki-swietokrzyskiej-ma-juz-50-lat/>

4 Ibidem.

5 Ibidem.

Według informacji podawanych przez Klub Uczelniany AZS UJK, klub ten powstał również w 1969 roku, lecz okoliczności jego założenia nie są bliżej znane. W roku 1975 Klub Uczelniany WSP liczył 293 członków w 12 sekcjach⁵.

Początki działalności kieleckiego AZS nie były łatwe, bowiem brakowało odpowiedniej bazy sportowej i warunków materialnych. Zajęcia treningowe odbywały się w wynajętych obiektach sportowych szkół i salach sportowych: Wojewódzkiego Domu Kultury, Hali Widowiskowo Sportowej oraz hali Zespołu Szkół Budowlanych przy ulicy Jagiellońskiej. Piłkarze nożni ćwiczyli na boisku Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego, oraz nieistniejącym dzisiaj boisku ziemnym przy ulicy Planty, tzw. Ćwiczeniówce. Dopiero po kilku latach Politechnika Świętokrzyska doczekała się własnych obiektów. Na bazie hali maszyn w budynku C utworzono salę sportową. Wybudowano również korty tenisowe i boisko piłkarskie usytuowane obok stołówki akademickiej. Nowe obiekty pozwoliły szerzej rozwinąć działalność sportową na uczelni oraz zwiększyć liczbę sekcji⁶.

W roku 1981 kluby uczelniane AZS w Kielcach liczyły razem 906 członków, w tym 277 kobiet. Na Politechnice do AZS należało 650 osób, co stanowiło 38,5 % studentów tej uczelni. Na WSP brać studencka była nieco mniej zaangażowana sportowo. Do klubu AZS należało 256 osób, czyli 11,6 % wszystkich studentów. W sumie funkcjonowały wówczas w Kielcach 32 sekcje sportowe AZS, w tym 20 na Politechnice i 12 na WSP. W ośrodku kieleckim funkcjonowały wówczas po trzy sekcje koszykówki i tenisa stołowego; po dwie sekcje badmintonu, narciarstwa, piłki ręcznej, piłki nożnej, siatkówki, pływania, żeglarstwa; a także sekcje jeździectwa, brydża sportowego, karate, kulturystyki, lekkiej atletyki, tenisa ziemnego i wędkarstwa⁷.

Wprowadzenie stanu wojennego oraz związana z tym trudna sytuacja społeczna i ekonomiczna doprowadziły do pewnego kryzysu w całym sporcie akademickim. Nie inaczej było w Kielcach. W 1984 r. liczba członków AZS spadła tutaj do 575 osób, zrzeszonych w 28 sekcjach⁸. Kolejne lata upłynęły pod znakiem stagnacji. W 1989 roku organizacja kielecka AZS liczyła 559 członków⁹.

Na przełomie XX i XXI w. powstawały w Kielcach nowe ośrodki akademickie, przy których zakładano kluby AZS. Dotyczyło to Wszechnicy Świętokrzyskiej, Wyższej Szkoły Handlowej im. B. Markowskiego, Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa im. E. Lipińskiego, Wyższej Szkoły Umiejętności i Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim. W roku 2006 wszystkie uczelnie skupione w AZS Kielce liczyły łącznie 1035 członków¹⁰.

5 *Informator statystyczny AZS 1974. Kluby uczelniane AZS wg typów uczelni*, ZG AZS, s. 2.

6 <http://www.azs.kielce.pl/index.php?id=historia>

7 *Informator statystyczny 1981*, ZG AZS, oprac. H. Hanusz, Warszawa 1982.

8 *Sprawozdanie z działalności w latach 1983-1985. Część informacyjna*, ZG AZS, Warszawa 1985.

9 Zob. H. Hanusz, *Akademicki Związek Sportowy w Polsce Ludowej*, s. 88.

10 *XXII Zjazd Akademickiego Związku Sportowego. Sprawozdanie z działalności w latach 2006-2007*, Poznań

Według stanu organizacyjnego AZS w 2012 r. funkcjonowało 15 sekcji AZS na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach, 13 sekcji w Politechnice Świętokrzyskiej i 4 sekcje we Wszechnicy Świętokrzyskiej¹¹.

Chlubą kieleckiego AZS była niewątpliwie sekcja tenisa stołowego. Powstała ona w Wyższej Szkole Pedagogicznej w 1973 r. Założycielem, szkoleniowcem i kierownikiem zespołu był Jarosław Kosowski – pracownik naukowo-dydaktyczny WSP. AZS Kielce dość szybko zdominował żeński tenis stołowy w woj. kieleckim. Z czasem drużyna tenisistek stała się najsilniejszą sekcją Zarządu Środowiskowego Akademickiego Związku Sportowego w Kielcach. Od 1978 r. drużyna startowała z powodzeniem w II lidze. W tym okresie trzon zespołu tworzyły: Danuta Kaczmarska - także szkoleniowiec, Ewa Bomba, Kamila Maliszewska, Joanna Strzezińska, Krystyna Trojan, Małgorzata Błach, Beata Kwiecień. Na akademickich mistrzostwach Polski w 1981 r. Kaczmarska i Trojan zdobyły złoty medal w grze podwójnej. Brązowy medal w grze pojedynczej wywalczyła K. Trojan. W latach 90. udało się na jeden sezon awansować do I ligi¹².

Przełomowym okazał się rok 2000, gdy głównym sponsorem tenisistek AZS została firma budowlana PIA Piasecki. Występujący wówczas w I lidze zespół został wzmocniony m.in. przez Jolantę Szatko-Nowak, jedną z najwybitniejszych polskich tenisistek stołowych, występującą swego czasu u boku Andrzeja Grubby w najbardziej prestiżowych turniejach Europy i świata. Została ona kapitanem kieleckiej drużyny, w której pod kierunkiem trenera Arkadiusza Kiejdy grały ponadto; Danuta Nowacka, Sylwia Rożek, Bernadetta Półkoszek, Elżbieta Różańska oraz jedyna wychowanka AZS Kielce, Agnieszka Wójcicka¹³. Zespół występujący pod nazwą AZS PIA Piasecki odniósł spektakularny sukces w marcu 2002 r., kiedy to po zwycięstwie w barażach nad MRKS Gdańsk awansował do ekstraklasy tenisistek. Niestety kieleckiej drużynie nie dane był zadebiutować w ekstraklasie, bowiem nieoczekiwanie ze sponsoringu wycofał się PIA Piasecki. W efekcie klub nie przystąpił do rozgrywek i został automatycznie zdegradowany do II ligi¹⁴. W następnych latach tenisistki z Kielc występowały w II lidze, zajmując corocznie czołowe miejsca, ale takiego sukcesu już nie powtórzyły.

Od 1981 r. do rywalizacji w rozgrywkach ligowych przystąpili piłkarze nożni AZS Politechniki Świętokrzyskiej i szybko awansowali do klasy A. W latach 90. nieźle sobie radzili w lidze okręgowej. W sezonie 1991/1992 doszli nawet do finału Pucharu Polski w okręgu kieleckim. W półfinałowym spotkaniu kielczanie wygrali w karnych 5:3 z KSZO Ostrowiec, ale w finale

2007, s. 38.

11 XXV Zjazd Akademickiego Związku Sportowego. Referat sprawozdawczo-programowy. Sprawozdanie z działalności, Warszawa 2014, s. 55.

12 W. Pięta, *Z dziejów Akademickiego Związku Sportowego – tenis stołowy (1928-2008)*. In honorem Andrzej Grubba, Łódź 2010, s. 75-77.

13 AZS PIA PIASECKI Kielce, [w:] M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, Kielce 2002, s. 13-14.

14 <http://toiowosport.blogspot.com/2013/03/by-taki-mecz-32.html>

musieli uznać wyższość Bucovii Busko Zdrój¹⁵.

W tym okresie koszykarze grali w III lidze, zajmując kilkakrotnie czołowe miejsca i będąc bliskimi awansu do II ligi. Zespół piłki ręcznej mężczyzn odniósł największy sukces w 1975 r. awansując do II ligi. Drużyna nie przystąpiła jednak do rozgrywek, oddając w nich swe miejsce Broni Radom. Ponadto pewnymi osiągnięciami mogła się poszczycić sekcja badmintonu, występująca w połowie lat 80. w II lidze, oraz sekcja żeglarska, której najbardziej utytułowanym zawodnikiem był wielokrotny medalista Mistrzostw Polski wszystkich typów uczelni, Leszek Świerszcz¹⁶.

Wybudowanie w roku 2010 hali sportowej Politechniki Świętokrzyskiej, zdolnej do przyjęcia jednorazowo ponad 500 kibiców, dało nowy impuls do rozwoju sportu w uczelni po kilku latach posuchy. Właściwie reaktywowano wówczas drużyny ligowe: trzecioligową koszykarzy i drugoligową piłkarzy ręcznych. W rozgrywkach ligowych występują również siatkarki i siatkarze (III liga) oraz piłkarze nożni (klasa A). W rywalizacji akademickiej prym wiodą szczypiorniści, którzy niemal co rok przywożą kolejne medale AMP, ze złotem w klasyfikacji uczelni technicznych łącznie. Medale Akademickich Mistrzostw Polski zdobywali też judocy, lekkoatleci i wioślarze¹⁷.

Grający w barwach czarno-biało-czerwonych zawodnicy Klubu Uczelnianego AZS Uniwersytetu Jana Kochanowskiego reprezentują zbliżony poziom do swoich koleżanek i kolegów z Politechniki. W 2016 r. klub posiadał 4 sekcje w ligach państwowych: piłkę ręczną mężczyzn (II liga), siatkówkę kobiet (III liga), siatkówkę mężczyzn (III liga) i futsal (II liga). Największym osiągnięciem był niewątpliwie awans szczypiornistów do II ligi¹⁸.

Bezspornie największe emocje towarzyszyły zawsze derbom Kielc odbywającym się w trakcie spotkań drużyn Uniwersytetu i Politechniki. Podobnie wygląda to współcześnie, gdy przy nadkomplecie publiczności (650 osób!) rozgrywane są mecze w II lidze piłki ręcznej. Jak skomentował trener drużyny AZS UJK po jednym z wysoko przegranych meczy: „Trochę nas przytłoczyła ilość osób na trybunach, trochę też presja (...)”¹⁹.

To wszystko dzieje się przy zachowaniu czystego, amatorskiego charakteru sportu. Zygmunt Kamys, pracownik Centrum Sportu Politechniki Świętokrzyskiej i piłkarz ręczny AZS PŚ stwierdził: „Jesteśmy drużyną akademicką. Żaden z nas nie utrzymuje się z grania w piłkę. Aż 95 procent zawodników to studenci, i to słabi, bo we wrześniu każdy ma kilka poprawek.

15 M. Filarski, *AZS Politechniki Świętokrzyskiej ma już 50 lat!*, <https://pasja.azs.pl/azs-politechniki-swietokrzyskiej-ma-juz-50-lat/>

16 *AZS - Akademicki Związek Sportowy Politechnika Świętokrzyska Kielce*, [w:] M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, Kielce 2002, s. 14.

17 *Klub Uczelniany AZS Politechniki Świętokrzyskiej*, „Akademicki Przegląd Sportowy” 2016, nr 2, s. 17; M. Filarski, *AZS Politechniki Świętokrzyskiej ma już 50 lat!*, <https://pasja.azs.pl/azs-politechniki-swietokrzyskiej-ma-juz-50-lat/>

18 *Klub Uczelniany AZS Uniwersytetu Jana Kochanowskiego*, „Akademicki Przegląd Sportowy” 2016, nr 2, s. 16.

19 „Akademicki Przegląd Sportowy” 2015, nr 8, s. 30-31.

Przygotowania zaczynamy zawsze z końcem sierpnia”20.

Bibliografia:

AZS PIA PIASECKI Kielce, [w:] M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, Kielce 2002.

AZS - Akademicki Związek Sportowy Politechnika Świętokrzyska Kielce, [w:] M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, Kielce 2002.

M. Filarski, *AZS Politechniki Świętokrzyskiej ma już 50 lat!*, <https://pasja.azs.pl/azs-politechniki-swietokrzyskiej-ma-juz-50-lat/>

Klub Uczelniany AZS Politechniki Świętokrzyskiej, „Akademicki Przegląd Sportowy” 2016, nr 2, s. 17.

Klub Uczelniany AZS Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, „Akademicki Przegląd Sportowy” 2016, nr 2, s. 16.

Michniak M., Pawłowski A., *Świętokrzyska Encyklopedia Sportu*, Kielce 2004

Michniak M., Pawłowski A., *Świętokrzyski Leksykon Sportowy*, Kielce 2002

<http://azs.pl/organizacja/jednostki-azs/mapa-jednostek/wojewodztwo-swietokrzyskie>

<http://www.azs.kielce.pl/index.php?id=historia>

<http://www.azs.kielce.pl/index.php?id=onas>

https://pl.wikipedia.org/wiki/AZS_UJK_Kielce

https://pl.wikipedia.org/wiki/AZS_Politechnika_%C5%9Awi%C4%99tokrzyska

<http://toiowosport.blogspot.com/2013/03/by-taki-mecz-32.html>